

VIATGES

EL Quebec, l'única regió majoritàriament francòfona de l'Amèrica del nord

SOUND AND VISION

Un documental sobre la figura de Liam Gallagher i com va trencar amb Oasis

PONTS

El pont medieval i d'estil gòtic del Bruguer, sobre el riu Gurri, afluent del Ter

EL

MAGAZÍN

Divendres, 14 d'agost de 2020

JOSEP COSTA

"Vam malbaratar la victòria de la independència"

ENTREVISTA

JOSEP COSTA

“El diàleg pot servir per desescalar un conflicte, però no per resoldre’l. Es resol amb la negociació”

‘Eixamplant l’esquerda’ (Ed. Comanegra) és un llibre poc usual en un polític en exercici. Una anàlisi de la situació de l’independentisme i del seu possible futur que no defuig la polèmica. Potser perquè el seu autor, Josep Costa (Santa Gertrudis de Fruitera, Eivissa, 1976), no és un polític ‘de tota la vida’. Jurista i professor, sobiranista de pedra picada, va fer un pas endavant a causa de l’1-O a les llistes de Junts per Catalunya. És vicepresident del Parlament, i no passa desapercebut.

Text: Jordi Vilarrodà
Fotografia: Bernat Cedó

“Per a mi, el referèndum de l’1 d’octubre va ser un èxit col·lectiu enorme”, diu al llibre. Què vam fer malament després perquè tanta gent no tingui ara aquesta sensació?

Van passar dues coses: no es va culminar la independència, i després de les eleccions del 21 de desembre de 2017 no es va fer el que tocava.

I què tocava, segons vostè?

Mantenir la contraposició democràtica entre la victòria de l’independentisme i la derrota del 155 que van suposar aquelles eleccions. Vam malbaratar aquesta victòria. És del que més insatisfet estic d’aquests dos anys i mig.

De fet, vostè és producte de l’1-O. Havia estat actiu en política de més jove, però s’hi implica del tot després del referèndum...

No ho tenia previst. De fet, no militava enlloc. Feia potser un activisme més intel·lectual, amb una presència pública en xarxes socials i fòrums acadèmics defensant el projecte de la independència. Tot va començar quan es buscaven perfils tècnics per a la Sindicatura Electoral que havia de supervisar el referèndum, i se’m va proposar a mi, tot i que per circumstàncies familiars no ho vaig poder fer. Supòs que això em va acostar més a la política, i va venir la proposta de formar part d’una candidatura per a les eleccions del 21-D, a les llistes de Junts per Catalunya.

Li demana el mateix Puigdemont. Per això diu que sí?

Quan et truca el president del país, en circumstàncies com aquelles, has de dir que sí. I vaig pensar que la meua experiència i els coneixements acadèmics d’haver estudiat processos de sobirania d’altres països podia ser útil.

El va sorprendre, comptant que vostè no tenia cap relació amb l’òrbita postconvergent?

Efectivament, jo havia col·laborat activament amb tots els partits i entitats sobiranistes. Intentava mantenir un rol *apartidista*, tot i que ideològicament sempre m’havia mogut més cap a l’esquerra i no havia votat mai el partit del qual venia Carles Puigdemont. Però entenia que la candidatura JxCat era una altra cosa, més transversal, i m’hi vaig sentir còmode.

Tornem a aquell octubre convuls. Puigdemont ha dit en entrevistes que el seu error va ser el dia 10, quan el Parlament estava reunit i es va fer una declaració d’independència ajornada al cap d’uns segons. Hi estaria d’acord?

Jo estava tan a prop com podia de les decisions, però sense ser-hi a dins. Aquells dies va haver-hi força hermetisme des del lideratge polític a l’hora de prendre decisions, i ho vaig viure sense prou informació per posicionar-me. Va haver-hi moltes situacions imprevistes, l’embat de l’Estat va ser molt dur, i puc entendre que els líders no estiguessin del tot preparats per gestionar la situació que es va donar. Podíem tenir molts escenaris preparats, i el que es va donar no va ser el més fàcil de gestionar. El president Puigdemont diu que no s’hauria d’haver donat temps a l’Estat per organitzar-se i tramitar el 155 abans de la declaració d’independència. Això hauria donat un cert avantatge al govern de Catalunya. Va haver-hi massa tacticisme per part d’alguns.

Textualment, “pressionaven per declarar la independència” però “també desitjaven eleccions”.

N’estic convençut, sí.

El primer problema que té l’independentisme no és aclarir què entén cadascú per “fer complir el mandat de l’1 d’octubre”?

S’ha comentat moltes vegades. No és clar que tothom tinguéssim la mateixa idea del que s’estava preparant i del que es faria després. A mi se’m fa molt difícil no arribar a la conclusió que hi havia

gent implicada en l'1 d'octubre que no imaginava l'èxit i el resultat que va tenir. I es va trobar gestionant una situació que no s'esperaven. Era evident que l'Estat posaria tots els mitjans per impedir el referèndum: jutges, fiscals, policies o inspectors d'Hisenda. Les probabilitats d'èxit eren baixes, en aquestes circumstàncies. Per això va ser un gran èxit! La grandesa de la victòria va descol·locar l'Estat, però en el mateix bàndol independentista va haver-hi gent sorpresa de la força que teníem, de la capacitat de desbordar. Això que alguns poden veure com un passiu, jo vull fer-ne una lectura positiva. Vam tenir una victòria malgrat que tots els elements anaven en contra.

Parla d'una victòria que va ser doble. Per què?

L'Estat havia de triar si sacrificava el prestigi democràtic o l'autoritat sobre el territori. Si el món veia urnes a tot el país, o policies segrestant-les. La primera imatge era de manca de control del territori, i l'altra, d'autoritarisme. La sorpresa va ser que les vam tenir totes dues, de tan malament com ho van fer.

I aquesta és l'esquerda que vostè creu que s'obre a l'Estat i dona títol al llibre?

Efectivament. L'Estat perdía en imatge exterior i en capacitat de fer-se obeir. En un procés com el nostre, això és un gran actiu, situa la correlació de forces molt millor del que pensàvem. I ens permet continuar eixamplant aquesta esquerra: desgasta la imatge d'Espanya com a estat democràtic, i compromet les institucions. La seva solidesa se n'ha ressentit molt, d'aquesta via repressiva. Descrèdit del tribunal constitucional, de la monarquia... L'Estat és més feble.

A l'independentisme se li presenta després una mena de segona volta, ni que fos forçada per Rajoy: les eleccions del 21-D. Per què diu que es va malbaratada la victòria obtinguda?

L'Estat ens va servir en safata una oportunitat convocant aquestes eleccions il·legítimes. Estaven pensades i dissenyades per derrotar-nos i legitimar el cop d'estat del 155. Tu no envies a la presó o a l'exili tot un govern perquè aquest sigui reelegit després. El que pretenien era blanquejar el cop amb uns comicis fraudulents, amb candidats a la presó o a l'exili, amb manca d'igualtat econòmica i comunicativa. Guanyar amb una mà lligada al darrere va ser una heroïcitat que no hem reivindicat prou.

És després del 21-D, quan vostè s'adona que Esquerra ha canviat d'actitud?

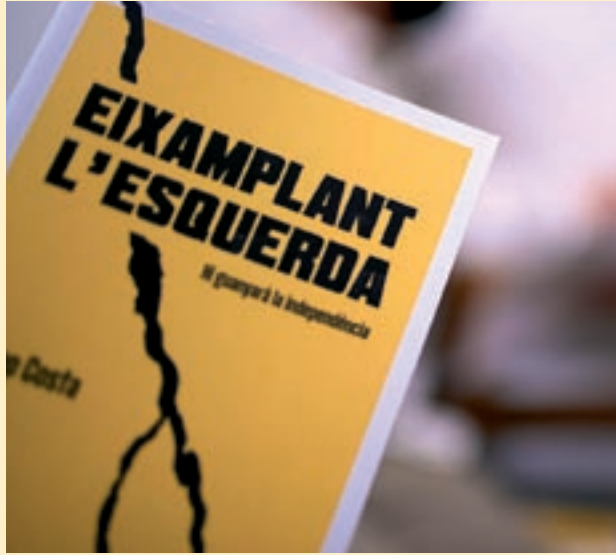
Va haver-n'hi algun indici en la campanya, però no era evident en el discurs. El primer dia, comencen a dir que no som prou o no prou forts. Van introduint aquest missatge. Però la conclusió és aquesta, que fan una lectura força de l'1-O força oposada a la que faig jo. Compren el marc de la derrota i la impotència. No pensen que no s'ha culminat la independència perquè no estàvem prou preparats per fer-ho en el primer embat. Simplement, la lectura és que l'Estat és massa fort per guanyar. Això canvia el relat, el full de ruta i l'estratègia de futur. Si penses que has guanyat, que has obert una esquerra a l'Estat, l'estratègia és la de continuar picant pedra com si la independència hagués de venir demà, encara que no sigui exactament així, i mantenir obert el conflicte democràtic. Però si creus que has topat de cap amb un mur i t'has fet mal, que no pots tombar-lo, diràs que no té sentit continuar lluitant, que t'has d'aturar i evitar el conflicte. Aquesta és la gran disjuntiva del moment actual.

Quina sensació creu que es respira a la base del moviment, la que li ha donat força?

Pens que la versió pessimista és minoritària. Tot i que els creadors d'opinió unionistes van difonent el missatge que vam perdre, o que no podem guanyar.

És contradictori, el que vostè proposa amb la idea d'eixamplar la base?

En absolut. Justament, el que fa créixer l'independentisme és plantejar el desafiament democràtic a l'Estat. Aquests dies s'ha comentat que l'enquesta del CEO (Centre d'Estudis d'Opinió) diu que el suport a l'independentisme ha baixat. Però ho he mirat i, curiosament, està exactament als mateixos

“La confrontació democràtica amb l'Estat fa créixer l'independentisme. L'estratègia de desescalar-la el redueix. No eixampla la base, sinó que l'adorm”

nivells de l'estiu de 2017, abans del referèndum. I aquest el va fer créixer més encara. Per tant, la confrontació democràtica amb l'Estat augmenta el suport a la independència. I al contrari, l'estratègia de desescalar-la el redueix. No eixampla la base, sinó que l'adorm. Si a la gent li dius que la independència és impossible, quin incentiu els dones perquè es mobilitzin?

I ara què, doncs? Al llibre hi analitza diverses opcions. Descarta la de tirar pel dret, l'anomenada DUI (Declaració Unilateral d'Independència). I proposa seguir amb la desobediència civil.

Sí. Però hi ha hagut una estratègia de desmobilitzar-la, de transitar només per la via del diàleg. L'error és reduir-ho tot a diàleg o unilateralitat, quan en realitat la desobediència és en el carril del mig, per on hem d'avançar. I en funció de com evolucioni, agafar un dels altres dos. Més que diàleg soc partidari de la negociació. El diàleg pot servir per desescalar un conflicte, però no per solucionar-lo. Des de l'Estat el diàleg es pot utilitzar com un esquer per cronificar el conflicte i anar-lo diluint, comptant amb la nostra incapacitat per trobar un camí.

Hi ha un independentisme que li diria que el que cal és publicar la declaració d'independència al Diari Oficial de la Generalitat i fer-la efectiva...

Si la declaració per ella mateixa et convertís en un estat, ja ho seríem. No cal haver estudiat gaire per veure que posar-ho per escrit no et converteix en independent. Quan declares un cosa no crees res, simplement estàs expressant quelcom que existeix. La independència es fa exercint el poder.

L'altra esquerra, que no és la del títol, és la que hi ha dins de l'independentisme, sobretot entre JxCat i ERC. No creu que el seu llibre la fa més fonda?

No, és un llibre escrit de bona fe, analític i propositiu. Autocrític també, evidentment. Però vol contribuir al debat estratègic, a desencallar. El que explico al llibre tothom ho ha vist, no dic res que no s'hagi dit. La meua aportació, em sembla, és pensar com ho farem per sortir d'aquí. I no cal que tots els independentistes ens posem d'acord demà mateix. Potser n'hi ha prou que siguem un nucli prou important que decidim unir-nos per continuar avançant pel carril de la desobediència civil, i empènyer cap a un moment resolutiu que ha de venir. A mesura que ho fem, hi tornarem a ser tots. A l'1-O no ens vam assegurar tots per posar-nos d'acord abans de posar-lo en marxa. Va ser una proposta que havia sorgit de la societat civil, i va anar sumant fins a ser-hi tots.

Unitat, unitat... Vol dir que n'hi ha hagut mai dins de l'independentisme?

No hi ha hagut mai una unitat perfecta. Per això jo vull ser optimista dins del pessimisme. Estam barallats, és evident. La competició entre partits forma part del paisatge, hi hem de conviure. No va impedir l'1-O.

La situació derivada de la Covid-19 canvia el panorama, de cara a unes possibles eleccions aquesta tardor? És evident que no podem parlar d'una gestió impecable des de Catalunya, com tampoc des de l'Estat.

Crec que si alguna cosa ha evidenciat la crisi de la Covid-19 és que qui gestiona i quin àmbit territorial pren les decisions és més important que mai. Això que s'havia dit que el virus no entén de fronteres s'ha demostrat fals. La crisi ha posat sobre la taula la rellevància fonamental de qui pren les decisions sobre la nostra vida. I no és el mateix que les prengui un ajuntament, la Generalitat, l'Estat o Europa. I no és el mateix qui tingui els diners. Arran d'aquesta pandèmia, això és més explícit que mai.

Seguirà vostè el president Puigdemont en el seu projecte de JxCat? Continuarà en política activa, o s'ho ha pres com una parèntesi en la seva activitat com a jurista i docent?

L'únic que puc dir és que estic a disposició del president i de qualsevol organització política que vulgui treballar en la línia del que proposa el llibre *Eixamplant l'esquerda*.

Encara és independent sense carnet?

Sí, no milito en cap partit. Em sembla que la meua aportació és més útil així. Jo no tinc cap interès a tenir càrrec, era molt feliç quan no assumia tants riscos. Ser-hi per ser-hi, no, però per eixamplar l'esquerda a l'Estat, sí.

Diu en les primeres pàgines del llibre que venia d'un àmbit proper a ERC. Conserva bones relacions amb gent del partit?

Més que amb la direcció, conservo molt bona relació amb la mateixa gent amb qui havia fet activisme independentista fa vint anys. Però curiosament, aquests companys estan en la mateixa situació que jo, se n'han allunyat.

VIATGES

Arnau Sañé / Matoke Travel

Si et sents còmode amb el francès, vols visitar el continent americà, ets amant de la natura i t'interessen les ciutats amb encant, el Quebec t'espera amb els braços oberts. Es tracta d'una de les 10 províncies dins el territori del Canadà. Tot i ser una província, el Quebec és una nació dins del país, a causa de l'idioma, la cultura i les institucions. De fet, és l'única regió majoritàriament francòfona de tota l'Amèrica del Nord. El poble 'québécois' ha patit diversos períodes de repressió i assimilació anglesa, però tot i això el sentiment independentista encara és ben viu al cor de molta gent. A llarg de l'últim segle s'han celebrat dos referèndums d'independència, en l'últim dels quals l'independentisme va perdre amb un 49% dels vots. Per ben poc...

EL QUEBEC, UNA NACIÓ DINS DEL CANADÀ

La capital de la província porta el mateix nom: Quebec, però el més normal, si arribeu amb avió, és aterrar a Mont-real, que és la ciutat més poblada i el nostre punt de partida. Per recórrer la regió, una bona idea és fer-ho amb vehicle de lloguer, bé sigui cotxe o bé autocaravana. Parlem d'un país totalment desenvolupat, on les carreteres estan en molt bon estat i les indicacions de trànsit acostumen a ser abundants i clares. Com a ciutat per gaudir-ne fent turisme, és ben clar que el Quebec, tot i ser més petita, li passa la mà per la cara a la seva germana gran. La trobarem a uns 300km amb cotxe, seguint el riu Saint-Laurent cap al nord.

La capital es divideix en dues parts, la més alta (*Haute Ville*) i la part baixa (*Basse Ville*), ja que es troba assentada al voltant d'un turó a les vores del riu. Per anar d'una part a l'altra de la ciutat, i de passada gaudir de les vistes, podeu pujar al funicular que s'enfila a poc a poc però sense parar per l'inclinat marge del turó. Si us agrada caminar, és recomanable travessar el turó per la coneguda Escalier Casse-Cou, que literalment significa 'escala trenca-colls', una de les més antigues del país, que us oferirà unes vistes que us faran passar el mal de coll de mirar amunt en un

moment.

El casc antic de la ciutat de Quebec, més gran que el de Mont-real, va ser declarat Patrimoni de la Humanitat per la Unesco l'any 1985, i els carrers principals estan plens d'edificis històrics, palaus, i negocis que fan que a cada racó hi hagi un lloc on quedar embadalit. Si voleu conèixer una mica més la història del fundador de la ciutat, Samuel de Champlain, podeu dirigir-vos a la Place Royal. Hi trobareu un monument que relata la història de la regió, i estareu trepitjant el mateix terreny on, ara fa 412 anys, es va fundar la ciutat que us envolta. Per últim, abans d'endinsar-nos al Quebec més salvatge, no podem marxar sense visitar un dels edificis més imponents de la ciutat: el Château Fontenac. Es tracta d'un immens i luxós hotel de cinc estrelles, que sembla ben bé un castell, ja que, a més, es troba a la part més alta de la ciutat. Passar-hi la nit no és especialment barat (uns 300 euros per una habitació doble), però podeu passejar per l'interior sense gaires problemes.

Seguint el corrent del riu Saint-Laurent, arribarem fins al golf que porta el mateix nom, i que és l'estuari més gran del món. És la sortida al mar dels Grans Llacs americans a través del riu. El nostre destí és el petit poble de Tadoussac de prop d'un miler d'habitants i a poc menys de tres hores en cotxe riu amunt. Aquí, les aigües dolces i tèbies del fiord Sagüenay es barregen amb les del riu Sant Llorenç, més fredes i salades, i la combinació dona lloc a l'hàbitat perfecte del krill, una mena de crustacis

diminuts que són el menú preferit de les anomenades balenes amb barbes. I és que Tadoussac és un dels millors llocs del món per a l'observació d'aquests cetacis, que s'hi acosten per atipar-se i es deixen veure sovint.

Les balenes més fàcils d'observar en aquesta zona són els rorquals comuns, uns monstres de més de vint metres de llarg i quaranta o cinquanta tones de pes que naveguen per les aigües de l'estuari com autèntics submarins. És fàcil localitzar-los a distància pels bufecs que fan quan respiren, columnes de vapor que s'enfilen fins a cinc o sis metres d'alçada a partir de l'espiraque que tenen just darrere el cap. De fet, l'espiraque no és res més que els forats del nas que l'evolució ha desplaçat a la posició més pràctica, és a dir, el punt més elevat del cos. D'aquesta manera poden respirar mantenint la major part del cos dins l'aigua. Els rorquals ala-blancs, fets amb el mateix motllo però molt més petits, també hi són abundants. I, amb sort, aquí és possible topar-se amb la immensa balena blava, un parent proper del rorqual comú, considerat l'animal més gran que ha viscut mai al planeta. Saint Laurent és un autèntic santuari per a aquests animals i, si estem al cas, podrem gaudir també de les belugues, petits cetacis parents dels dofins que també habiten a la zona, de bon reconèixer pel seu color blanc com la neu.

I si encara no us heu atipat de veure bèsties, podeu tirar encara una mica més amunt, fins a arribar a Percé, una petita ciutat de la península de Gaspé. Des d'aquí s'agafa el vaixell que ens portarà a l'illa Bonaventure, a només cinc quilòmetres de la costa, on trobareu la concentració d'ocells marins més gran de la regió. Els més abundants són els mascarells. Una colònia de dotzenes de milers

d'exemplars viu atrafegada als cingles de la cara nord-est de l'illa. Des del vaixell es veu la magnitud de la colònia, però és molt aconsellable no deixar-ho aquí. Cal tocar terra i caminar mitja hora llarga fins a arribar a tocar dels ocells. Molt abans d'arribar ja sentireu el xivarri que fan. I un cop allà, quedareu embadalits per l'espectacle.

Per acabar la nostra ruta i tot i escapar-se una mica de les limitacions geogràfiques que ens hem posat avui, no podem acabar sense treure el cap a una autèntica meravella natural: les cascades del Niàgara. Les teniu a només sis o set hores de cotxe de Mont-real, just a la frontera entre els Estats Units i el Canadà, i no és pas per casualitat. És força comú que les fronteres naturals acabin limitant també les fronteres polítiques, ja que suposen un

obstacle que a vegades és impossible sortejar per continuar amb la conquesta de territoris.

Les cascades del Niàgara es van formar durant la coneguda com a glaciació de Wisconsin, que va acabar fa uns 10.000 anys. La glacera va excavar la conca fluvial actual, i quan les temperatures van tornar a pujar i es va fondre el gel, l'aigua va haver de sortejar el nou desnivell. Tot i no ser gaire pronunciat (51 metres), les cascades del Niàgara són molt amples i, de fet, són les més cabaloses de tot el món. El conjunt està format principalment per tres saltants: La cascada de la Ferradura a la part canadenca, la cascada nord-americana, a l'estat de Nova York, i la més petita, el Vel de Núvia, que, tot i no tenir punt de comparació pel que fa a potència, té una bellesa particular.

- La moneda del Canadà és el dòlar canadenc (CAD). Un euro equival a uns 1,6 CAD, aproximadament.
- La mitjana de temperatures al llarg de l'any al Québec és d'uns 4°C, amb hiverns freds i estius relativament càlids. La millor època per viatjar-hi és a l'estiu, ja que a més del bon temps, també és el millor moment per veure les balenes i els ocells de l'illa Bonaventure al màxim d'activitat.
- La regió del Quebec és majoritàriament francòfona, així que us farà falta tenir cert coneixement de l'idioma per poder-vos entendre sense problemes.

- Cal seguir les mesures bàsiques de seguretat i no despistar-se, sobre tot a les grans ciutats.
- És recomanable fer tots els pagaments en moneda nacional. A molts llocs accepten també el dòlar dels Estats Units, però la tarifa de canvi no acostuma a ser gaire bona.
- Per a ciutadans d'aquí, no és necessari un visat per visitar el Canadà, però sí que fa falta omplir un formulari d'autorització *online*. Donades les circumstàncies, és recomanable consultar amb l'ambaixada abans de viatjar per possibles restriccions arran de la pandèmia.

AGÈNCIA DE VIATGES

Pg. Domènec Sert, 1, TARADELL
93 131 46 65 / 636 85 38 80
info@matoketravel.com

OPINIÓ

**Pere Martí
i Bertran**

Retornar a George Sand

Coneixia George Sand, pseudònim d'Aurore Dupin, i per casament Aurore Dudevant (1804-1876), per algunes lectures, com per exemple *Un hivern a Mallorca* (1842) o *Histoire de ma vie* (1855), per ser una de les màximes representants del Romanticisme francès i europeu, fins al punt que l'estudiàvem al Batxillerat, i per ser una dona trencadora a i avançada al seu temps. L'interès per la seva vida i la seva obra va fer que, ja fa uns quants anys, visités la Cartoixa de Valldemossa i recuperés algunes històries de la seva estada, amb els seus dos fills i amb Frédéric Chopin, a Mallorca (1838-1839). Fa un parell o tres d'anys vaig tenir l'oportunitat de visitar el Museu de la Vida Romàntica, a París, amb l'agradable sorpresa que tota la planta baixa estava dedicada a la gran escriptora. En sortir-ne, em vaig dir que algun dia faria la ruta George Sand, per l'antiga província francesa del Berry. L'estiu passat en vaig tenir l'oportunitat i us asseguro que va valer molt la pena. Al Berry tot respira George Sand, la trobes arreu: en noms de places i carrers, d'hotels i de cafès, en monuments i indrets on va estar, encara que només fos de pas; però sobretot la trobes, la respire, la sents propera a tres poblets que no arriben ni als cinc-cents habitants: Nohant, Gargillesse i Verneuil-sur-Igneraie. A Verneuil, i més concretament al castell del Petit Coudray, diuen que va ser on la baronessa Aurore Dudevant, va esdevenir George Sand, ja que hi va conèixer Jules Sandeau (1811-1883), novel·lista i dramaturg francès amb qui va mantenir una curta però intensa relació, que va donar, entre altres fruits, la novel·la a quatre mans titulada *Rose et Blanche* (1831), que van signar amb el pseudònim Jules Sand, que més endavant la novel·lista adaptaria i faria famós.

A Gargillesse, s'hi pot visitar la Maison de George Sand, una caseta que hi

va comprar, amb el seu company d'aleshores, l'artista gravador Alexandre Manceau (1817-1865), per fugir del bullici i de les visites constants del castell de Nohant i per gaudir de la natura i la tranquil·litat de l'indret, on conflueixen dos rius, la Creuse i la Gargillesse. Manceau era amic de Maurice Sand (1823-1889), fill de l'escriptora, tenia 13 anys menys que ella, però es van enamorar i van ser amants durant gairebé 15 anys. La casa de Gargillesse va ser el seu refugi, la van batejar Algira, el nom d'una papallona exòtica que van trobar en una de les seves sortides pels voltants. Actualment és una casa-

George Sand va ser una dona avançada a la seva època en molts aspectes que va valorar per damunt de tot la llibertat

museu molt ben conservada, que conté nombrosos objectes de la novel·lista i d'altres membres de la família, ja que la mateixa Aurore Sand (1866-1961), neta de l'escriptora, en va dirigir les reformes a la fi de la dècada de 1950.

Però l'indret sandià per excel·lència sens dubte és el castell o domini de Nohant, una propietat de més de dues-centes hectàrees amb una casa-palau construïda al segle XVIII i comprada per l'àvia paterna de George Sand l'any 1793, per fugir del París revolucionari. George Sand l'heretà l'any 1821 i va ser casa seva i de la família fins que la darrera descendent en va fer donació al govern francès. S'hi conserven bona part del mobiliari i de les reformes que hi va fer l'autora, retrats seus i familiars, llibres i quaderns de camp... Hi destaquen especialment la col·lecció de

marionetes, fetes per George Sand i el seu fill Maurice, un home polifacètic, enamorat, entre moltes altres coses, del teatre, fins al punt que en va construir un de familiar a la casa. L'altra joia de la mansió és el jardí, tan present a l'obra i a la correspondència de George Sand, en què destaquen arbres espectaculars, com els dos cedres plantats arran del naixement dels dos fills, o el teix del cementiri, on és enterrada la novel·lista, al costat dels fills i d'altres membres de la família.

George Sand va ser una dona avançada a la seva època en molts aspectes, una dona que, com a bona romàntica, va valorar per damunt de tot la llibertat. Una llibertat que va predicar i practicar, fins al punt de separar-se del marit, malgrat que a l'època en depenia totalment, ja que a França no hi havia separació de béns. Alguns estudiosos seus diuen que aquestes circumstàncies la van portar a escriure per guanyar-se la vida, ja que tot i tenir un gran patrimoni no en podia disposar, almenys fins que la separació no va ser reconeguda legalment, l'any 1836. Sigui per això sigui per altres raons, el fet és que l'obra de George Sand va triomfar de seguida i ha esdevingut universal, ja que ha estat traduïda a nombrosos idiomes des de molt aviat (en castellà ja n'hi ha traduccions l'any 1837) i molts escriptors l'han considerada una mestra: Walt Whitman en reconeixia la influència directa; André Maurois deia textualment: "Quantes coses que li devem, a George Sand!"; Marguerite Duras va dir que moltes vegades havia desitjat ser George Sand; Flaubert l'anomenava "Benvolguda mestra"; etc. Potser ara la coneixem més i en parlem més per la vida tan agitada, i escandalosa per l'època, que va portar que no pas per la seva obra, però la veritat és que de tant en tant val la pena retornar-hi, retornar a George Sand.

**Juan
Juncosa**

No al confinament

Desmotivació, empipament, ira, i frustració per com s'estan fent les coses. Els ciutadans demanem raciocini. El confinament ha demostrat àmpliament que no serveix per parar el virus. Va servir en el seu moment per a no col·lapsar hospitals. Avui no estan col·lapsats. Hi ha més rebrotos evidentment. També es detecten amb més precocitat. També és cert que ara els casos detectats no són com a l'inici. És a dir la ràtio de persones contagiades amb les hospitalitzades

són ara més baixes que a l'inici.

Seguretat i prudència per descomptat. Però no al confinament, ja que està demostrat àmpliament que això no para al virus. No teniu per què fer cas de les meves paraules. El millor és buscar informació i contrastar-la. Avui dia tenim moltes maneres d'informar-nos. Hem d'aprendre a escoltar els dos costats d'una notícia i treure les nostres conclusions. Començar a posar preguntes en la nostra ment i buscar respostes.

El coneixement és poder, sempre s'ha dit. Busquem les preguntes adequades i exigim les respostes a qui haguem d'exigir-les. Com dic en els meus últims articles, economia i salut no són excloents.

Poden conviure units, un no té per què descartar a l'altre. Estem enfront d'una situació que no s'acabarà a curt termini. Hem de seguir la nostra vida aprenent a conviure amb això, no aïllant-nos d'això.

OPINIÓ

Josep Burgaya

DES DE FORA

La revolta de les classes mitjanes

Molts dels processos d'inestabilitat i conflicte que es produeixen al món coincideixen en un factor: el malestar d'unes classes mitjanes debilitades i amb perill de desaparició. I es que sobre aquestes s'ha sostingut el capitalisme durant més d'un segle i va ser sobre elles en què es va construir el consens, just després de la Segona Guerra Mundial, que va fer possible el desenvolupament de l'estat de benestar i del model social europeu. Cert que el concepte de *classe mitjana* ha estat sempre una mica vague, del qual depèn molt si s'adscriu a ella una determinada població a partir d'un cert nivell d'ingressos, o més aviat s'utilitza per definir una cultura en què conflueixen el nivell de benestar material, moderació política, una activitat laboral lligada a activitats professionals, comercials i empresarials i un cert grau de propietat. Tampoc és exactament el mateix grup si ho establím a partir de dades objectives, o bé ens remetem a l'adscripció voluntària. Abans de la crisi de 2008, la majoria de la població occidental es definia de manera absolutament majoritària com a classe mitjana, amb la postilla de mitjana-mitjana, mitjana-baixa o mitjana alta. De sobte, l'adscripció a la "classe treballadora" havia desaparegut. En els discursos polítics, tothom apel·lava al vot d'unes classes mitjanes considerades la base material i mental de la societat. Més àmplia o més restringida, s'ha considerat durant molt temps a aquest grup com el paradigma i el sosteniment de l'estabilitat econòmica i política. Fonamental en l'aspecte econòmic per la seva accentu-

ada propensió i possibilitat al consum que els permetia el disposar d'un cert nivell de renda. Clau en la política, per la seva tendència a optar i bascular en l'arc polític moderat entre el centredreta i el centreesquerra, essent en la pràctica qui proporcionava les majories en l'alternança típica europea entre socialdemocràcia i conservadorisme.

Tot i que el procés en què la classe mitjana es va convertir en un grup difús i molt propens al mal humor es va accelerar amb la crisi econòmica, la veritat és que l'inici de la seva pèrdua d'influència es va iniciar amb l'aposta mundialitzadora del capitalisme des de fa més de tres dècades i amb la "revolució dels rics" que, en perdre la por de l'existència d'un contramodel que resultés atractiu per a àmplies capes de la societat, van decidir trencar tot consens social i apostar per l'individualisme més pur i dur i evolucionar cap a la societat polaritzada entre l'1% i el 99%. Encara que a mitjà termini pugui ser una ficció mantenir els nivells de demanda amb la liquidació de la capacitat adquisitiva d'àmplies capes de la població occidental, alguns van creure que la disminució dels costos de producció i els baixos preus encara tenien una certa cursa al davant amb la nova demanda dels sectors emergents en els països en vies de desenvolupament.

La tendència al laminat progressiu de les classes mitjanes en tots i cadascun dels seus nivells sembla un procés imparabable des d'aleshores, i la premonició que ja va fer el polítòleg John Gray ja l'any 2000 que era un grup social que "el capitalisme ja no es pensava permetre", s'ha

anat complint. La caiguda d'ingressos salarials i la pèrdua de seguretats amb relació al manteniment de la feina són una evidència en els segments mitjans i alts del mercat laboral, pressionats també per l'efecte moderador de salaris que provoca la deslocalització i les crisis successives, siguin aquestes econòmiques o d'origen sanitari. Les rendes de capital i els beneficis per activitats empresarials de petita dimensió, tenen poc a veure amb el que havien estat. En el món empresarial actual, la mida importa, i la destrucció, agreujada amb les crisis, de petites i mitjanes empreses, ha estat, és i serà impressionant. Continua essent el grup que pateix la major pressió tributària. Gran part de l'ingrés públic se sosté, encara, sobre el que en queda. Els segments baixos cotitzen molt menys per efecte de la desocupació i la precarietat salarial. Les grans corporacions sigui per mitjà de l'elusió o del frau fiscal, ja fa temps que van decidir contribuir només de manera simbòlica o no fer-ho en absolut. Ha estat i és la classe mitjana la classe extractiva, no en el sentit d'extreure ella, sinó de ser de la que s'extreu. Sempre que hi ha hagut processos d'em-pobriment dels sectors intermedis, el seu malestar s'expressa en forma de conflicte i d'inestabilitat grans. Vaivens polítics cap als extrems que es manifesten ja fa uns anys de manera radical i amb un fort component nacionalista, xenòfob i intolerant. Les opcions populistes i totalitàries –històricament Europa té mals antecedents–, acostumen a sostenir-se sobre la frustració econòmica dels antics sectors socials intermedis.

Eduard Roure

BADLANDS

Vent, no t'ho enduguis

No impugnaré les principals motivacions per establir els principis d'allò que es coneix com a correcció política. Ja se sap, allò tan necessari, d'evitar la discriminació "per motius de raça, gènere, creences, orientació sexual, etcètera". Dit això, convé remarcar que la deformació ridícula d'aquestes nobles intencions ens ha abocat a noves situacions lamentables. Ens ho hauríem de replantejar seriosament, mal que fos només per evitar que els fatxots rancis de sempre hi puguin sucra pa. Perquè, a veure, a què treu cap que alguna capdavantera plataforma de continguts digitals decideixi eliminar una pel·lícula com *Allò que el vent s'endugué*? Que mostra una visió indulgent del racisme? Em sembla que, juntament amb la icònica imatge de Scarlett O'hara imprecant retallada sobre un cel roig,

és l'altra cosa que l'espectador mitjà té prou clara sense que hagin de venir a allisonar-lo. Seguint la pauta d'aquesta lògica censora falsament progressista, avui mateix s'hauria de prohibir la Bíblia, ateses les atrocitats demencials perpetrades pel tal Iahvè a l'Antic Testament. O deixar de publicar traduccions de la Ilíada, que glorifica la guerra i el fet que els guerrers s'enduguin dones com a trofeus. Buscar la igualtat i la justícia en el pla simbòlic del llenguatge i la creació artística és molt lloable, però no pel camí de tractar els destinataris com si fóssim menors d'edat, deixant que una elit de ments preclares i superiors dictaminí allò de què podem gaudir. Segur que esdevé el camí més ràpid per esdevenir irredempts ignorants i s'aconsegueix el contrari del que tan benintencionada-

ment i ingènua es pretenia: prou sabem que la injustícia i la crueltat es nodreixen de la ignorància. Per a les generacions que vindran, jo vull un món més pacífic, més just i definitivament humà.

La sensibilitat i el sentit del que és bo i just en el futur no pot venir de la prohibició, sinó del fonamental acompanyament de la contextualització, que és coneixement històric; del desenvolupament del sentit crític, que ajuda a entendre i actuar, i òbviament, de la valoració i el reconeixement del que és artístic. Si no, la pruija de voler fer-nos a tots refotudament bons i sense màcula, ens deixarà a mercè de les tiranies i les servituds de sempre, dels fatxots rancis que ara riuen de les ocurrències delirants dels políticament correctes, com hienes interessades.

4t CONCURS NARRATIVA CURTA

PARAULES CONFINADES

Teresa Martí Gurb

Il·lustracions: Maria Peix

Al balcó, l'oïda s'aguditzava: vol saber d'on venen. No com a gest de control –ara no és temps de censura–, sinó per verificar que hi som tots i que els que hi som continuem bé, que no falta ningú. Ànsies de reconèixer-nos per primera vegada en la mateixa causa, en un mateix gest. Tots, fins i tot els que no acostumen a ser-hi, avui també són al balcó. L'oïda reconeix el veí del quart pis, amb qui ja desitja trobar-se, i a les del tercer segona, que ara sembla que aplaudeixen amb més ímpetu que mai, si això fos possible. També a les nenes –o són nens?– del cinquè de la vorera del davant. S'imagina com somriu! No es veu res, tothom mira. Ningú no sap res, tan sols intueixen. Fins que arriba el dia: “Una hora menys de confinament!”, fan broma alguns. Aquesta hora que canvia, la que de vegades molesta tant, d'altres, desorienta. La que trenca el ritme vital dels més petits i dels més grans, però que sempre, de forma inevitable, ens porta la primavera. Aquest any, la nova estació arriba plena de rostres, de salutacions i d'abraçades des de la distància. Reconeixement i sorpresa de nous coneguts i dels ja sabuts. I l'oïda dona pas a la vista: eren nenes! Ara sí, els ulls veuen somriures, intueixen veus i fins i tot crits. Uns ulls que retenen els rostres perquè, quan ens retrobem al carrer i a les escales, no ens deixem de saludar, ni tan sols amb aquests que mai no hi eren.

Sento vergonya per tants dies, massa, sense haver atès el reclam de les mares blanques. “Això no va amb mi, jo ja vaig sortir el dia que em tocava.” Tants dies, tants anys, tants carrers buits, tantes pancartes sostingudes per braços exhausts, fatigats, a la recerca de mans amigues. Cossos que ara lluiten orfes d'equips de protecció, que doblen horaris per compensar els companys acomiadats i les plantes tancades, els sous rebaixats i les demandes incompreses. Ja ho deien: “No només ho demanem per a nosaltres, és per a tothom, per a tu també”, cridaven veus esgotades per les guardies mal pagades, els dobles torns i les nits de descans no descansades. I ha arribat el moment, tard, molt tard, de reconèixer l'error i de saber que, malgrat tot, ara són aquí, els nostres blancs, verds, blaus i estampats per als més petits. Ells que ara ens senten aplaudir “i ho agraeixen, per descomptat” i ens diuen que ara és moment de posar l'espatlla i de sentir-se reconeguts. D'acord, però que l'oblit no ho esborri tot quan el carrer recuperi els nostres passos. Que siguin moltes les mans per compartir, aleshores, el pes de la lluita.

Una rosa de paper el dia de Sant Jordi i un pastís de fruites el diumenge “per això, perquè és diumenge i cal celebrar-ho”. Una picada de timbre i uns passos corrent. De lluny, una rialla, la més desinteressada que recordo, la més còmplice i afectuosa. Clara, Alina, que també podrien ser Marc, Laura, Jan o Mireia: els nostres veïns, amb qui ens creuàvem cada dia, carregats amb carteres, bosses d'esport, cares de son, mal humor, cansament acumulat... Tantes vegades una salutació, una carícia, per mostrar que els coneixes, que els saps a l'altre costat de la paret, que els sents jugar, riure i plorar, que els intueixes alegres o enfadats; tranquils, nerviosos o cansats. Els teus veïns, els que aquests dies juguen, riuen i ploren com sempre, però que ara també aprenen a cuinar i que el treball de casa es duu millor si és compartit. Ells que enyoren els seus amics, amb qui es comuniquen per les

pantalles que, ara, s'han convertit en la vida, ells que enyoren tant els avis, amb els quals comparteixen receptes i manualitats i a qui enregistren vídeos per felicitar-los el dia del seu aniversari. Elles, les meves veïnes, que segueixen a l'altre costat de la paret, que són les primeres a l'hora de sortir al balcó a aplaudir. Elles que ho entenen tot molt més del que creiem, elles que aguanten aquest moment que ningú hauria d'haver viscut. Elles que, com ningú, saben embellir aquest temps amb roses i amb pastissos per celebrar això, que avui és diumenge.

Les mans temeroses subjecten l'aparell que arriba urgentment des de la zona bruta, d'aquella on ho vas deixar tot abandonat. Allà on va quedar la teva forma de vida, els teus mobles, la teva nevera plena, els teus records i aquell vell telèfon amb el qual cada nit confirmaves que els teus fills continuaven bé i des d'on senties que els teus nets t'enviaven un petó abans de caure baldats al llit. Avui ha arribat des de la part bruta un artefacte nou. Tant de temps negant-t'hi i ara, quantes hores d'espera! T'han dit que podràs veure'ls, també els teus nets, i no comprens com pot ser tan fàcil entre tants cables, màscara i tubs. Però ha arribat aquest aparell nou ficat en una bossa de plàstic i en ella, les cares dels teus. I et venen ganes de cridar que tens molta por, que el cos t'està fallant, que no saps si en sortiràs, d'aquesta, i que els estimes amb tota l'ànima del món i que quan això s'acabi els abraçaràs més que mai. Però res no surt a través dels teus llavis, només un breu “us estimo” i un gràcies etern per haver connectat amb tu en aquest moment de la vida. I ells et miraran i et diran que t'estimen, sense dir-te que mai més viuran sense dir-t'ho cada dia, que et pensen en cada minut i en cada moment. I us mirareu als ulls, allà on us reconeixeu, allà on els gens acostumen a encapritxar-se, amb una mirada que diu tant, però que avui es cobreix curta, escassa, insuficient.

El temps, aquest estrany fenomen que s'allarga i s'escurça al seu gust. El temps que s'escapa quan hi ha presses, però que s'aferra en l'avorritment, el temps de l'enyor i el de l'oblit, el que sempre esdevé excessiu en el sofriment i insuficient en el plaer. Un temps, el d'ara, que permet rellegir un llibre, retrobar-se amb velles aficions,

finalitzar feines eternament inacabades, redescobrir el plaer de trucar a la família i els amics, gaudir d'un dinar amb sobretaula, oblidar el rellotge, trobar un lloc de la casa per a cada cosa. Temps per aprendre i experimentar, temps també per no fer res, per contemplar i escoltar el silenci. Temps per exercitar, relaxar i tenir cura del cos. Quin gran regal aquest temps!, sobretot quan d'altres ni tan sols el tenen en arribar a casa, dutxar-se, ficar-se al llit i esperar que l'endemà sigui més lleu, més suportable, menys trist. Que la jornada que comenci tingui algun sentit, més enllà del plaer de tornar a compartir-lo amb els companys de l'hospital.

On aneu carregats d'estrelles, creus i galons? Què preteneu mostrar, vosaltres que no sou polítics ni periodistes. Vosaltres, que ni tan sols formeu part de la societat civil, sorpresa de veure-us enfilats en aquesta tarima, destinada a transmetre informació i no pas por. Sapiguen des d'ara mateix que no us volem. Que no caurem en les vostres urpes metalitzades, que no ens espanten els vostres uniformes ni tampoc el vostre llenguatge bèl·lic. Nosaltres ens quedem amb les altres medalles, les dels treballadors que s'han vist obligats a deixar-ho tot i les dels que continuen treballant des de

casa amb una feina que s'eixampla davant de tanta demanda de famílies desesperades. Ens quedem amb els sanitaris, amb els mestres, amb el personal de neteja, amb els carterers, amb els professionals que continuen atenent a gent gran, menors i presos, amb els transportistes, amb els escombraires, amb els agricultors, amb els empleats de farmàcies i botigues de queviures que ens continuen abastant els productes de primera necessitat. Nosaltres ens quedem amb els que es mereixen, però no guanyen, una medalla cada dia. Torneu a les vostres casernes i comissaries de les quals mai no hauríeu d'haver sortit.

L'art té el seu propi temps de confinament, de solitud i de recolliment que permet la creació, la recerca, temps per afinar els instruments, enregistrar, preparar el material, deixar reposar i refer el que no ens agrada, el de tornar a començar. Després, arriba el període de mostrar les primeres pàgines, una estrofa, un primer esbós, d'explicar el nostre projecte, de temptejar una nova tècnica, el de polir; temps d'escoltar, acceptar, discutir, defensar, reajustar i completar. Finalment arriba l'esperat moment d'exposar, de publicar, de cantar, tocar i actuar. Moment per la complicitat, aplaudiments i felicitacions; també per les crítiques i els desencanys. Avui, centenars d'artistes surten de l'anonimat i de la intimitat per regalar la seva obra inacabada, per cantar des dels balcons i ballar des dels terrats, per compartir peces musicals en pantalles convertides en mosaics de boques, veus i instruments. Per compartir fotografies, pintures, escrits, obres de teatre, poemes i contes. I amb ells, els espais més quotidians es transformen en escenaris, llibreries, sales d'exposició, auditoris i sales de cinema. A la tornada, tots tenim un deute amb ells, aquesta vegada més que mai. Llavors caldrà buscar la manera que l'art travessi la nostra pell, que la mirada s'enamori davant les seves obres, la ment es perdi entre paraules, les oïdes es remouguin amb els sons i que les nostres mans aplaudeixin, aplaudeixin i aplaudeixin.

El cel es descobreix transparent i ens regala imatges que mai no hauríem imaginat. Un cel que, per primer cop, ens mostra el que és capaç d'oferir si els cotxes continuen aparcats, si les fàbriques abandonen els fums i els transports redueixen les emissions. Aquest cel, que ara mostra la plenitud dels seus colors, es conjura amb la natura per avisar que no hi ha perill, que els humans són a casa, que els sorolls ja no existeixen, que els riscos han desaparegut. I la natura respon amb cants d'ocells, "els més bonics i forts que havíem sentit mai", amb l'expedició d'animals a platges buides, parcs plens de flors i carrers desèrtics. Quines sensacions deuen envair les seves ments? Quines pors i sensacions deuen aflorar en aquest moment d'incertesa llibertat? Tant de bo el seu instint animal els avisi quan el perill aparegui de nou. Tant de bo haguem après alguna cosa perquè aquest sigui el més lleu possible.

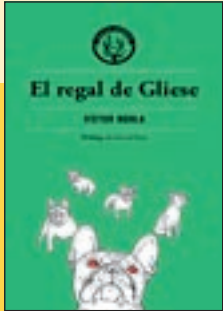
Col·labora:

Maria de les tones

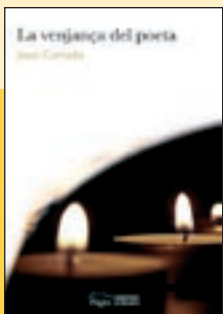
NOVETATS EDITORIALS

'El regal de Gliese'

Víctor Nubla
Ed. Males Herbes

El el pitjor moment de la pandèmia, va morir Víctor Nubla, música experimental i, en els darrers anys, també novel·lista. Males Herbes recupera ara la novel·la amb què va debutar, l'any 2012. Una història que té en el rerafons l'ambient de les festes de Gràcia, un cadàver, un escriptor i un feix de bitllets d'origen desconegut.

'La venjança del poeta'

Joan Cortada
Pagès Ed.

Jofre de Blanes, un noble valencià, posa per escrit els records de la seva vida. Som a finals del segle XV i recorda quan el seu oncle, hereu d'Ausiàs March, li va fer l'encàrrec d'anar a Castella a la recerca d'una dama desapareguda. El seu company de viatge era ni més ni menys que Joanot Martorell. Novel·la històrica amb toc detectivesc.

'El 5è poder'

Jordi Puigneró
Ed. La Campana

El llibre del conseller de Polítiques Digitals s'està convertint en un dels més llegits de l'estiu. Una guia per navegar, i mai millor dit, en l'oceà digital. Tant des del punt de vista col·lectiu (quin paper hi juguen cultures i nacions petites o com podem preservar les llibertats) com també més personal (com acompanyar els nostres fills en aquest procés).

'Històries de Josep Pla'

Jospe Valls
Ed. Gavarres

D'una manera vívida, com si assistíssim a les escenes i les converses, l'autor recorda les seves trobades amb Josep Pla al Motel Empordà. Hi treballava quan un Pla ja vell el freqüentava, i es deixava anar en converses amb l'autor, sota la mirada de Josep Mercades, el factòtum del Motel. Un Pla de tornada de tot, que troba l'escalf en aquestes companyies.

'Paraules amb nom propi'

Ròmul Brotons / Albertí Ed.

Jacuzzi, volcà, putxineli, guillotina, rugbi, xiruca... paraules que tenen el seu origen en personatges ficticis o reals, en un indret geogràfic, en la marca d'un producte. Les hem fet tan nostres que ja n'hem perdut l'origen. En aquest llibre es fa la relació de 206 mots del català que tenen nom propi. La filologia també pot ser ben divertida.

GEOGRAFIA LITERÀRIA

endrets
Geografia Literària dels
Països Catalans
www.endrets.cat

Llorenç Soldevila

Coma de Vaca

“ Així sortirem damunt la Coma de Vaca. Saltarem en terra i començarem a caminar encisats, com si anéssim pels camins del cel: a ambdós costats de la carena augusta, valls eternes. Res s'hi mou, ni s'hi sent: tot hi està mut, immòbil, com si en son clos encantat, de línies i colors severes, tota remor o moviment morís en l'aire envidriat. Ni çquè es mouria o sonaria, si no hi ha res viu, ni una herba, ni un ocell. Pedra, pedra i pedra... tot de pedra.

El cap buidat per l'altura, el pas tremolós, el pols precipitat pel cor sens ritme, ens abocarem a mirar, i al fons d'una vall d'aquelles se'ns obriren uns ulls blaus, immaculats: eren els estanys de Carencà somrient divinament perduts entre les muntanyes...

No podíem més... A entrada de fosc baixàrem estamordits a la llòbrega vall de Núria ... ”

Joan Maragall

AUTOR

Joan Maragall
(1860-1911)

OBRA

“Visions i cants”
dins 'Obra completa'
Ed. Selecta, 1970

INDRET

Coma de Vaca

MUNICIPI

Queralbs

COMARCA

Ripollès

Sembla que els paisatges de Coma de Vaca podrien haver estat inspiradors del marc en què Guimerà va posar el personatge de Manelic, la història del qual va anar lligada a una parella real que va viure a Fustanyà. Per aquesta associació d'espai i personatges el refugi inaugurat el 1959 també és conegut com Manelic. Era una cabanya que feia les funcions de refugi. Va ser enderrocada el 1998 per construir l'edifici definitiu amb guarda, de la Federació d'Entitats Excursionistes de Catalunya. Està situat a 1995 metres, al Pla de les Eugues, en la confluència dels rius de Coma de Vaca i Freser i sota mateix del Puig del Balandrau. És el lloc adequat per llegir el fragment de Joan Maragall que relata l'arribada a aquest punt en la seva excursió fins a Núria procedent de Camprodon.

LLENGUA

EL 9 ETS I UTS

133

LÈXIC

L'adjectiu 'brut(a)'

L'adjectiu *brut/a* vol dir diverses coses. S'aplica, per exemple, als animals irracionals (*bèsties brutes*), també s'usa per a les coses que no han estat refinades o polides: el petroli brut, un diamant brut. Un *text en brut* és un esborrany, el que no és definitiu. Evidentment, *brut/a* també vol dir 'absent de netedat', com en les expressions *anar brut/a com una guilla* o *ser/anar brut com un porc*, dos animals a qui tradicionalment no tenim gaire simpatia. Aquest adjectiu també pot prendre un significat espiritual: *tenir la consciència bruta*, és a dir, 'saber algú que té la culpa d'alguna cosa, saber que ha obrat malament'. Semblantment diem que «aquells

negocis són massa bruts, no m'hi vull pas ficar», quan són contraris a l'ètica o a la legalitat. Molt diferent d'aquests usos és l'expressió *tenir la panxa bruta*; la utilitzem quan tenim restes d'aliments mal digerits que ens provoquen diarrea o malestar: «La noia ha menjat massa llaminadures i ara té la panxa bruta». Un lloc, com un hospital, és brut quan hi ha un focus d'infecció. I «No diguis paraules brutes» es refereix a les paraules obscenes contràries a la decència, a l'honestedat. L'únic sentit positiu que es pot trobar a aquest adjectiu és a *cava brut*, amb el qual donem per acabat aquest article.

Us animem a seguir aquesta secció i us convidem a fer-nos arribar consultes i comentaris a través de **vic.ass@cpnl.cat**

Oficines i serveis:
granollers@cpnl.cat
ripolles@cpnl.cat
vic@cpnl.cat

www.cpnl.cat/xarxa/cnlosona/

ENGLISH IN A BITE

ANGLÈS

The origins of ice cream

The origins of frozen desserts are unknown, though there are several often repeated legends dated as early as the 3rd millennium BCE in China. According to one legendary myth, the Roman Emperor Nero had ice collected from the Apennine Mountains to produce the first sorbet mixed with honey and wine. The first recipe in French for flavoured ices appears in 1674.

In the following picture there are words related to summer and ice cream. Can you circle only the ones related to ice cream?

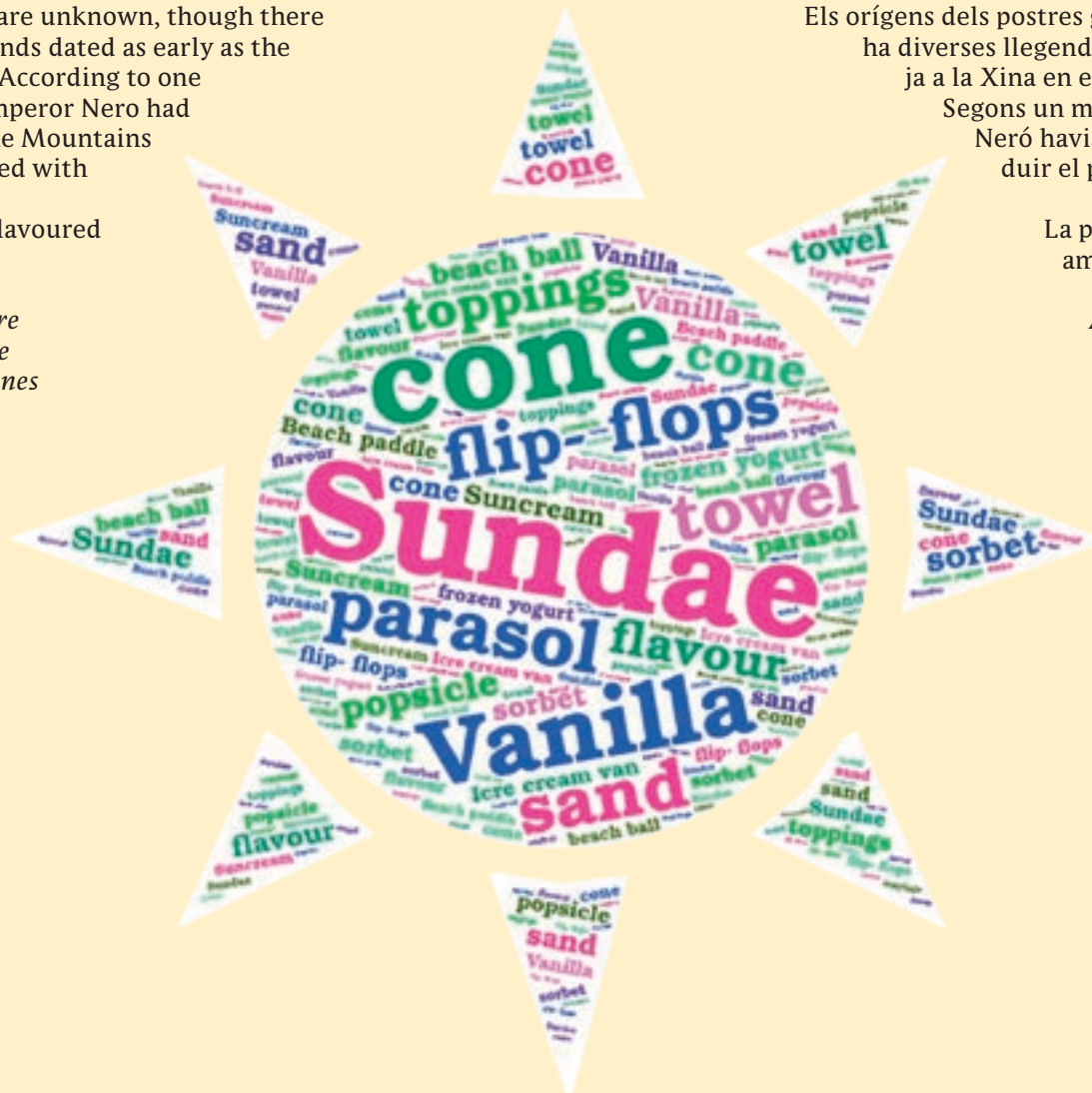
CATALÀ

Els orígens del gelat

Els orígens dels postres gelats són desconeguts, tot i que hi ha diverses llegendes que es repeteixen sovint, datades ja a la Xina en el 3r mil·lenni abans de la nostra era. Segons un mite llegendari, l'emperador romà Neró havia recollit gel dels Apenins per produir el primer sorbet barreja de mel i vi.

La primera recepta en francès de gelats amb gustos va aparèixer el 1674.

A la següent imatge hi ha paraules relacionades amb l'estiu i els gelats. Encerleu només aquelles relacionades amb els gelats:

Les solucions de l'activitat anterior:

- 1. 370
- 2. In
- 3. 90
- 4. 5
- 5. 15
- 6. 7,000
- 7. 5,000
- 8. half
- 9. predict
- 10. endangered
- 11. under
- 12. 2

SOUND AND VISION

Ramon Solé / ramonsolemusic.com

'Liam Gallagher: as it was'

El 28 d'agost de 2009, una baralla als camerinos abans d'un concert a París va tancar amb un cop de porta la història d'Oasis. Els protagonistes, els de sempre: els germans Gallagher, que havien portat la seva cèlebre rivalitat a un nivell irrespirable. La notícia va ser una sonora bufetada per als fans —començant pels de París, que es van quedar sense concert—, però més que ningú altre en el planeta, per a una persona: Liam Gallagher. La història de com va afectar el cantant el trencament del seu grup i com s'ho va fer per tornar a aplegar multituds com a artista en solitari i sentir-se altre cop una *rock'n'roll star* l'explica *Liam Gallagher: as it was*, documental dirigit per Charlie Lightning i Gavin Fitzgerald, estrenat el 2019 i que podeu veure a Movistar+.

Vagi per davant que és un exercici indissimuladament autopropagandístic: Liam Gallagher és el bo de la pel·lícula i el seu germà, el dolent. Punt. Per tant, aquell qui busqui escatir la veritat dels fets, que se n'oblidi; com més aviat ho tinguem clar, més podrem gaudir de les virtuts del documental i obviar tots els moments d'autobombo que, francament, fan una mica de peneta i tot. Anem, per tant, per les coses bones: la principal és que ens endinsem en la vida privada del cantant de Manchester com mai abans. Gallagher s'obre com una magrana i explica com de malament ho va passar amb el trencament d'Oasis, com

es va negar a acceptar que la banda que l'havia catapultat a l'estatus d'estrella del rock s'havia acabat i com de seguida va fugir endavant engegant un nou projecte, Beady Eye, que no va acabar de funcionar. I allà va tocar fons. Ell mateix, la seva dona, la seva mare, el seu (altre) germà, etc. van desgranant tot el procés per remuntar el vol fins a l'actualitat en què continua tenint un seient reservat a l'*star system* del rock internacional. Mentre la seva veu, icònica com poques a la història, continuï sonant tant poderosa, serà difícil que algú li'n foti fora encara que no la posi al servei de cançons memorables com les que li escrivia en Noel.

L'accés al món de Liam Gallagher que proporciona el documental va molt més enllà de les clàssiques escenes de camerino, *backstage*, hotel i estudis d'assaig i gravació que estem tips de veure. S'agraeix molt el to íntim i que agafa tot plegat quan apareix la relació amb els seus fills adolescents, converses a la sala d'estar de la seva mare, o el moment en què se'n va a córrer a primera hora del matí. Moments en què l'estrella del rock s'esvaeix i es mostra com una persona sensible i amb les mateixes vulnerabilitats que pot tenir qualsevol. Aquest contrast seria interessant en qualsevol cas, però si estem parlant de la quinta essència del rocker arrogant i fatxenda, el resultat és xocant i commovedor.

El documental està molt bé, sobretot per als fans. Ara, té trampeta: *Liam Gallagher: as it was* ens vol colar, a base d'èpica, càmeres lentes i imatges emocionants de concerts, que tant el cantant com la seva música estan, com a mínim, al mateix nivell d'estatus i transcendència que Oasis. I home, no fotem...

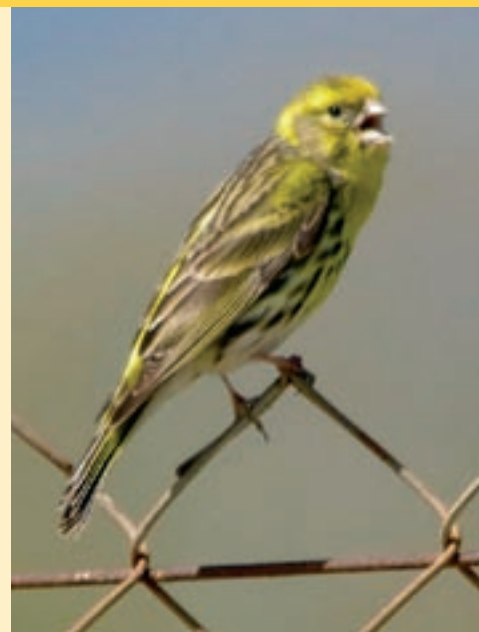
ELS MILLORS MINUTS DE LA NOSTRA VIDA

Jordi Remolins

PIULADES CONTRA EL CERVELL ÚNIC

Cada vegada que veig algú passejant pel carrer amb la mirada clavada al mòbil em pregunto si tot el captament que dirigeix cap a la pantalla significa que acaba de descobrir el sentit de la vida i no té prou temps per arribar a casa i assimilar-lo en la intimitat. A la societat catalana i de bona part del planeta del segle XXI vivim idiotitzats per la tecnologia. Si de cop i volta desapareguessin aquests artefactes que s'han convertit en un apèndix dels nostres cossos, les síndromes d'abstinència serien molt superiors a les d'algunes drogues. Som tan incapaços de desconnectar-nos de la informació a l'instant, que hem oblidat que segurament molts dels inputs que rebem podríem tenir-los al cap d'unes hores i no passaria res. Fins i tot que si no els rebéssim la nostra vida seria absolutament la mateixa, i fins i tot bastant millor.

La gota que va fer vessar el got de la meua paciència respecte a les xarxes socials va ser WhatsApp. Fins ara he pogut viure sense aquest xat permanent, objecte de mal humor quan algú deixa un grup, o de l'augment indiscriminat de les insubstantialitats fins a límits insospitables ara fa una dècada. Clar que tot depèn de l'ús que se li dona, però no tinc cap mena de percepció que m'estigui perdent res

important, sobretot perquè ja tinc prou pena en portar permanentment a sobre un telèfon mòbil estil segle XX, que em mimetitza amb narcotraficants i altres individus de socialització complicada. Però de fet tinc gent molt propera que mai ha tingut mòbil i ni falta que li ha fet. M'imagino que arribarà el dia que la tendència entre els humans del primer i segon món serà desescalar en vinculació tecnològica. Potser aleshores jo emprendre el camí invers, ni que sigui per molestar.

En tot cas o potser precisament amb aquest mateix objectiu de provocar, el febrer

de 2010 vaig crear el meu perfil de Twitter, una xarxa que aleshores només permetia una limitació de caràcters i absència d'imatges que amb els anys s'ha anat ampliant. Condensar-hi idees i conceptes ho enllaça directament amb l'exercici del periodisme o dels microrelats. Potser per això era tan antagònica a l'exhibició de buidor que representaven Facebook o Instagram. I encara que aquesta tendència està assaltant també la xarxa de les piulades, encara hi són majoritaris els exabruptes, les opinions lliures o els atacs directes al pensament únic que tan molesta entre aquells que pretenen uniformar-nos, decapitar-nos neuronalment o tapar-nos directament les boques. Visca Twitter.

13 de juliol de 2006

Es crea la xarxa social Twitter. Sant Francisco

PONTS DE LLEGENDA

Xavier Roviró
i Carme Rubio

EL PONT D'EN BRUGUER

No hi ha gaire informació sobre els orígens del Pont d'en Bruguer, que pren el nom del mas Bruguer, situat al costat del pont. És un pont medieval d'estil gòtic que passa damunt del Gurri, afluent del riu Ter, en el terme de Vic. El seu pas facilitava l'accés al camí ral que anava de Vic a Folgueroles i comunicava també amb un ampli sector de les Guilleries.

El pont d'en Bruguer a Vic

ALBERT LLIMÓS

DESCRIPCIÓ

El pont d'en Bruguer té prop de quaranta metres de llargada i està format per cinc arcs que es recolzen damunt quatre pilars. El pes també es descarrega en cada un dels dos murs que donen a les ribes. A sobre de cada pilar hi ha unes fornícules que donen esveltesa al pont i, alhora, actuen com a arcs de descàrrega, atès que la seva funció és la d'alleugerir el pes del pont. Els pilars centrals porten adossats tallamars per trencar el corrent de l'aigua i desplaçar-lo cap als costats. La calçada del pont és de doble pendent, poc pronunciat, amb una inclinació pràcticament igual a les dues bandes. Els arcs són de mig punt rebaixats, tret del segon del costat de ponent que és apuntat.

REFRANY

No cau del pont qui passa a gual.

HISTÒRIA

La construcció del pont va començar el 1384, però l'obra es va haver d'aturar a causa de la pesta que va assolir la Plana de Vic l'estiu del mateix any. Les obres del pont no es van reprendre fins força anys més tard i no es va concloure fins al 1434. Actualment el pas per aquest pont és marginal des de la creació de nous traçats de carreteres. El 1819 es van reparar les baranes. Aquest monument de Vic va ser declarat Bé Cultural d'Interès Nacional el 1983.

LA LLEGENDA

L'escriptor vigatà Jordi Lara va publicar la col·lecció de contes *Mística conilla* (2016). En una d'aquestes narracions, en què es confon fàcilment la frontera de la ficció i la realitat, un dels amics que han sortit d'excursió explica als altres que un dia va conèixer Jacint Verdaguer quan era nen. La trobada, com es pot veure en aquest fragment, va ser justament al Pont d'en Bruguer:

«Vaig escopir, distret, un grumoll d'entrepà; ell va escopir més lluny i ja hi vam ser. Sabeu aquell gust d'escopir, el gust de treure? Vam traçar una ratlla al camí; els gargalls volaven i aterraven a la pols i feien mandonguilles de terra i bava, rodolaven com pilotes d'escarabat.

Fins que estossejàvem, ben buidats i la boca eixuta. Vaig indicar-li, al lluny, la font del Desmai.

—No cal. Aquí mateix hi sé un rajolí de no re que l'aigua és molt bona.

Era un degotim sense canó sota el serrell d'un marge. Ens hi vam amorrar de bocaterrosa com godalls xumant la truja. Seguïem caminant i suant. Vorejàvem la calba grisa d'un turonet de marga.

—A tu ja et surt el bigoti.

—Vols dir? —M'havia fet felíç.

—Jo te'l veig.

—Jo a tu també.

—No encara, aviat. Tens el parlar de Vic.

—Sí, vaig a Sant Miquel. —L'escola, tan llunyana.

—Jo de vegades també hi vaig, a Vic.

Sense voler-ho fèiem via. Ja s'alçava davant nostre l'empedrat angost del pont d'en Bruguer, tan geperut que no et deixava veure l'altra riba. Quantes hores havien transcorregut des que jo l'havia creuat amb la bicicleta? De sobte em vaig adonar que ja no el travessaria, que no hi volia tornar.

—Quedem-nos aquí.

—I la bicicleta?

—Deu estar tirada a l'altra banda, si no me l'han afixat.

—Vols que te la vagi a buscar?

—Buenu.

El vaig esperar assegut al mig de la passera, la pedra tèbia era un gust. S'havia fet tard sense avisar. Ara sota el fregit aeri de les capçades dels pollancre, fresquejava i tot. El riu baixava desanimat, tèrbol de suburbi, però s'imposava l'aroma dolça de la flor del saüc. Vaig envejar uns ànecs que clapotejaven ignorats i felíços. No volia tornar enllà del pont. Em sentia part de tot allò. Potser per això no hi havia pensat, no havia calgut pensar-hi.»

1	Pont de Queralt
2	Pont Vell de Roda
3	Pont del Remei
4	Pont de Manlleu
5	Pont d'en Bruguer
6	Pont d'en Cabreta
7	Pont de Sau i Querós
8	Pont de Camprodon
9	Pont de Torruella

CINEMES

LA CRÍTICA DE LA SETMANA

Joan Salvany

'Military wives/
¡Que suene la
música!'

De Peter Cattaneo

Pel·lícula plana amb un títol canviat i conscient del seu flux contingut. Intenta dotar d'èpica una coral sorgida i confeccionada amb els vímetes de les esposes avorrides d'uns homes que estan en una acadè-

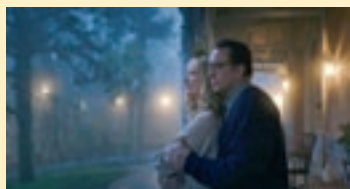
mia militar britànica. Està, tot i les comparacions que li fan, a les antípodes de *Full Monty*. Peter Cattaneo, el director, ha aconseguit fer un altre musical, però situat més al costat de *No facis la guerra*,

canta on l'únic interès és veure com assagen una única cançó del tipus marxa militar, suau i repetitiva. Hi ha també la tranquil·la oposició d'alguns caps gens progressistes davant dels que estan entusiasmats amb la història i que es passen els torns fent fotos i animant el grup de dones que davant la negativa de permisos va també classificant, culturalment, la graduació de cada cap. La cançó que canten és cursi però enganxosa a causa de la seva repetició. Una cançó que no emociona, però que si ho fa és per la implicació d'aquest grup de dones el futur de les quals no és molt brillant.

Un exemple del que diem és la interpretació de Kristin Scott Thomas, excel·lent actriu britànica que aquí, essent la directora de la coral, es mostra desconfiada, descuidada en el seu aspecte i molt *armari* davant el projecte que intenta relançar cada cop que es fa miques i amb la oposició personal d'una envejosa codirectora. Composen la resta de la coral Sharon Horgan, Amy James Kelly, Robert Whitelock, Greg Wise, India Ria Amartelí, Jason Flemig, Sophie Dix i/o Davina Sitaram. Convençudes que juntes seran més fortes, tenen així una manera d'empoderar-se. El cert és que actualment hi ha més de 2.000 dones cantant en 75 corals militars.

SINOPSIS

COLOR OUT OF SPACE

EUA 2019. Dir. Richard Stanley. Amb Nicolas Cage i Joely Richardson. Terror. Un meteorit s'estavella prop de la granja dels Gardner, alliberant un organisme extraterrestre que converteix la tranquil·la vida rural de la família en un malson colorista i al·lucinogen. Un dels relats més emblemàtics de Lovecraft.

LA CAZA

EUA 2020. Dir. Craig Zobel. Amb Betty Gilpin i Hillary Swank. Thriller. Un grup de persones, desconegudes entre si, desperten en un lloc deshabitad. Aviat s'adonen que algú intenta, literalment, caçar-los com a animals. Ells són les preses; la resta, els caçadors. Però tot està a punt de canviar quan Crystal, una de les joves que es troba entre els "caçats", li capgire el joc i comença a inclinar la balança al seu favor. Un a un, comença a desfer-se dels membres de l'elit que pretén donar-los caça, amb la intenció d'arribar fins a la misteriosa dona que mou els fils de tot allò.

LITTLE MONSTERS

Austràlia 2019. Dir. Abe Forsythe. Amb Alexander England, Lupita Nyong'o i Josh Gad. Comèdia. Un músic fracassat, Dave, s'uneix a la professora infantil Miss Caroline i a una celebritat per als nens, Teddy McGiggle, per a intentar protegir als petits estudiants d'un sobtat brot de morts vivents.

ORIGEN

EUA 2010. Dir. Christopher Nolan. Amb Leonardo DiCaprio i Joseph Gordon-Levitt. Ciència ficció. Dom Cobb és un expert en l'art d'apropiar-se, durant el somni, dels secrets del subconscient aliè. L'estranya habilitat de Cobb l'ha convertit en un home molt cotitzat en el món de l'espionatge, però també l'ha condemnat a ser un fugitiu i, per consegüent, a renunciar a portar una vida normal.

La seva única oportunitat per a canviar de vida serà fer exactament el contrari del que ha fet sempre: la inepció, que consisteix a implantar una idea en el subconscient en lloc de sostreure-la. No obstant això, el seu pla es complica a causa de la intervenció d'algú que sembla predir cadascun dels seus moviments, algú a qui només Cobb podrà descobrir.

PADRE NO HAY MÁS QUE UNO 2

Espanya 2020. Dir. Santiago Segura. Amb Santiago Segura, Toni Acosta i Martina D'Antiochia. Comèdia. Amb el triomf de l'assistent virtual Conchy, Javier s'ha convertit en líder del xat de mares i tot marxa sobre rodes. Sembla tenir-ho tot sota control, però la notícia inesperada de l'arribada d'un nou bebè ho posa tot potes enlaire... i per a rematar-ho, arribarà la sogra.

PAPICHA, SUEÑOS DE LIBERTAD

Argèlia 2019. Dir. Mounia Meddour. Amb Marwan Zeghib i Lyna Khoudri.

Drama. Algèria, anys 90. Nedjma, de 18 anys, estudiant allotjada a la ciutat universitària d'Alger, somia a convertir-se en estilista i es nega al fet que els tràgics successos de la guerra civil algeriana li impedeixin portar una vida normal i sortir a la nit amb la seva amiga Wassila. A la nit, s'escorre entre les xarxes del filat de la ciutat amb les seves millors amigues per acudir a la discoteca on ven les seves creacions a les *papichas*, les joves algerianes. La situació política i social del país no deixa d'empitjorar. Nedjma es nega a acceptar les prohibicions dels radicals i decideix lluitar per la seva llibertat i independència organitzant una desfilada de moda.

¡QUE SUENE LA MÚSICA!

Regne Unit 2019. Dir. Peter Cattaneo. Amb Kristin Scott Thomas i Sharon Horgan. Drama. Quan un grup d'esposes de militars decideix crear un cor en una base militar, un poderós vincle comença a sorgir entre elles. La música i el riure transformarà en certa manera les seves vides, ajudant-les a intentar superar la por que experimenten cada vegada que els seus sers estimats s'aventuren en perilloses missions a l'Afganistan.

SUPERAGENTE MAKEY

Espanya 2020. Dir. Alfonso Sánchez. Amb Leo Harlem, Silvia Abril i Jordi Sánchez. Comèdia. José Miguel "Makey" és un policia trempat que adora el seu treball en el barri de Carabanchel i amb un sentit de la responsabilitat i l'honor desmesurat. La seva vida fa un tomb quan és degradat a agent de mobilitat i destinat a la Costa del Sol a causa d'un error garrafal. Allí Makey es retrobarà amb la seva filla amb la qual fa anys que no es parla i es veurà, sense moure un dit, embolicat en una perillosa trama de narcotràfic internacional. Makey està a punt de convertir-se en el protagonista de les pel·lícules d'acció amb les quals sempre ha somiat.

THE WAY BACK

EUA 2020. Dir. Gavin O'Connor. Amb Ben Affleck, Sal Velez Jr. i Hayes MacArthur. Drama. Una antiga estrella del bàsquet caiguda en desgràcia i sumit en el terrible món de les addiccions tracta de tornar al camí correcte com a entrenador d'un equip d'institut la major peculiaritat del qual és estar compost per un estrany grup d'estudiants.

CARTELLERA

CAMPRODON		Divendres	Dissabte	Diumenge	De dilluns a dijous
Casal Camprodoní	Onward	-	-	18.00	- -
	Aguas oscuras	18.00 i 22.00	22.00	-	-
	Donde estás Bernadette	-	-	18.00 i 22.00	18.00 i 22.00 (dl.)
	Richard Jewell	-	-	-	18.00 i 22.00 (dt.)
	Zapatos rojos y los siete trolls	-	-	-	18.00 (dc.)
	El escándalo	-	-	-	18.00 (dj.) i 22.00 (dc. i dj.)

RIBES DE FRESER		Divendres	Dissabte	Dilluns	Dimarts
Catalunya	Barcelona nit d'estiu (Cicle Gaudí)	-	22.00	-	-
	Babadook i Lifeforce	-	-	-	21.30

RIPOLL		Dissabte	Diumenge	Dilluns
Comtal	Padre no hay más que uno 2	19.15	-	19.15
	La familia que tu tries	-	19.15	22.00

VIC		Divendres i dijous	Dissabte, diumenge i dimecres	Dilluns i dimarts
Sucre	Color out of space	21.40 i 22.05	16.30, 20.35 i 22.00	20.00
	Origen	18.30	18.30	-
	Little monsters	18.05, 19.50 i 22.00	16.10, 18.05, 19.50 i 22.00	21.50
	Padre no hay más que uno 2	17.50, 19.20 i 21.10	16.30, 17.50, 18.35 i 21.10	16.20, 17.50, 18.10 i 19.50
	Que suene la música	19.50 i 21.40	16.30, 19.45 i 21.40	-
	The way back	17.55, 19.00 i 21.30	17.55, 19.00 i 21.30	-
	¡Scooby!	17.00	16.20	-
	¡Scooby! (cat)	18.20	18.20	-
	Madre oscura	20.05	20.05	-
	Mina i el món dels somnis	16.10 i 17.40	16.10	16.10
	Superagente Makey	18.00	16.20	-
	La caza	20.15 i 22.00	20.15 i 22.00	-
	Papicha, sueños de libertad	16.15, 20.10 i 22.00	16.15, 18.15, 20.10 i 22.00	22.00

GRANOLLERS		De divendres a dijous
Ocine	Padre no hay más que uno 2	16.00, 18.00, 20.00 i 22.00 / 19.00 i 21.00 / 17.30, 19.30 i 21.30 / 16.30, 18.30, 20.30 i 22.30
	¡Scooby!	17.00 / 18.30 / 20.00
	Mina y el mundo de los sueños	19.00
	Papicha, sueños de libertad	21.00 / 16.00
	Onward (Atmos)	16.45
	Zapatos rojos y los siete trolls	16.30 / 18.10
	Voces	20.30 / 18.00 i 22.00
	The Gentlemen	22.20
	The way back	16.00, 20.00 i 22.15
	El jardín secreto	16.30, 18.30, 20.30 i 22.30
	Mina i el món dels somnis	16.00
	Que suene la música	17.45, 20.00 i 22.20
	La caza	16.00, 18.10, 20.15 i 22.20
	Madre oscura	16.00
	La familia que tú eliges	16.00
	Origen	18.00 i 21.00
	Superagente Makey	18.15, 20.15 i 22.15

PASSATEMPS

MOTS ENCREUATS

Pau Vidal

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1										■		
2						■						
3		■									■	
4								■				
5					■							
6	■								■			
7				■								■
8							■					
9			■							■		
10						■						
11		■									■	
12								■				
13					■							

HORIZONTALS: 1. Una fracció de segon, i pam!, multa. Abracen l'hinduisme / 2. Lliuraren una renda sorprenent. Massa secreció (però no és ben bé excés) / 3. Cap de negociat. Fusió, aplec, reunió, barreja. Cap de partament / 4. Ell fent de monjo i sa companya, escoltant música a la font. Parlat en el santoral / 5. Dos a punt de ser un. De la plaga que s'anuncia i no es compleix / 6. Herba insectívora que prova una rara forma de sordera. Manaire turc a les beceroles del beisbol / 7. Sincer a mitges: el veí es queda sense. Generós de pàmpols / 8. Costum desacostumat. Ganes de signar i no acabar / 9. Entallen el bust. Fan de mal sallar, les plantacions d'alls. Ni mitja cerilla / 10. Llesta com una rata. Punxar, i no precisament amb feblesa / 11. Per pioc li falta poc. Aspiració amb ganes (a sol·licitud d'algú, això sí). Ara li falta pic / 12. En un de sol hi ha molts calers. Sempre es pentina a la moda equina / 13. Líquid tumoral per misericòrdia. Del vestit del pobre i el ral d'abans.

VERTICALS: 1. S'enfila amb elegància per la pantalla. Suport per no pensar / 2. Anuncia la Margalida. Gasta més crema solar que cap altre banyista. Icona de secà / 3. Aferrant absurdament però amb actitud de germà. Un tros de vànova per fer el ventall / 4. Torno a moldre i no em faig el ronsa com el veí. Viu de les baralles / 5. Minúscula com és però bé que puja. Orgulloses posicions del bust recrescut / 6. La primera de classe. Si va de lliure i tolerant és perquè li tolerin tot a ell. El destí dels ascensoristes / 7. Caganer vocacional. A mesura que esmolo faig malbé la fiola / 8. Al cor de tot garibaldí. Banda de cuir per a l'espasa de l'escurçó negre. Genera rebuig / 9. Unitat de pressió osmòtica. De l'actitud així només la pot mostrar una dona / 10. Els banyuts de l'Àrtic (i no pas del Carib). Sempre davant d'en Byron / 11. Continuen abraçant. Com que fa vinagre no és prou ascètica. Centre de producció de la FIAT / 12. Esbargiment amb monitors. Per manar ha hagut de passar molts anys.

SUDOKUS

AMIC

Ompli la quadrícula de 9x9 caselles dividides en subquadrícules de 3x3 amb les xifres de l'1 al 9. No s'ha de repetir cap xifra en una mateixa fila, columna o subquadrícula.

Dificultat: difícil

	6	8						4
4			3					
		2		5		9	3	
	2	3				7		4
7		5	4	3	2			
8		7						3
		4		8	3			
								7
	3	6	2		7			8

Dificultat: molt difícil

	8							
	9		8	3		6	7	4
6								8
9	1	2		4			8	
		8					4	1
				9				7
5		3			7			
			4				2	9

SOLUCIONS

1	3	6	2	9	7	4	5	8
8	4	9	1	3	5	6	2	7
2	5	7	4	6	8	3	9	1
9	8	4	7	2	1	5	6	3
6	7	1	5	4	3	2	8	9
5	2	3	6	8	9	7	1	4
7	1	2	8	5	4	9	3	6
4	9	5	3	1	6	8	7	2
3	6	8	9	7	2	1	4	5

Dificultat: difícil

4	8	7	5	6	9	1	3	2
2	9	5	8	3	1	6	7	4
6	3	1	2	7	4	5	9	8
9	1	2	7	4	6	3	8	5
7	6	8	3	2	5	9	4	1
3	5	4	1	9	8	2	6	7
5	2	3	9	8	7	4	1	6
8	4	9	6	1	2	7	5	3
1	7	6	4	5	3	8	2	9

Dificultat: molt difícil

1	I	N	F	R	A	C	I	O	H	E				
2	D	A	R	E	N	A	B	S	C	E	S			
3	N	A	M	A	L	G	A	M	A	P				
4	A	N	T	O	N	I	A	O	R	A	L			
5	D	U	E	L	L	I	C	A						
6	D	R	O	S	E	R	A	S	E	R	A	B	E	I
7	S	I	N	O	R	E	L	L	U	T				
8	U	S	A	N	Ó	A	D	E	S	I	O			
9	B	T	A	L	L	A	R	S	C	E				
10	S	A	V	I	A	V	I	A	F	I	B	L	A	R
11	O	A	P	E	T	I	C	I	O	R	I	N		
12	D	I	N	E	R	A	L	L	C	R	I	N		
13	I	C	O	R	A	D	A	T						